

INSTAPPER ALS EINDSTATION

De meeste hifi-apparatuur is bij aanschaf al direct minder waard, zeker als het gaat om streamingproducten. Na een paar jaar is de techniek verouderd of wordt een nieuwe techniek niet ondersteund en krijg je zoiets nog amper op marktplaats verkocht.

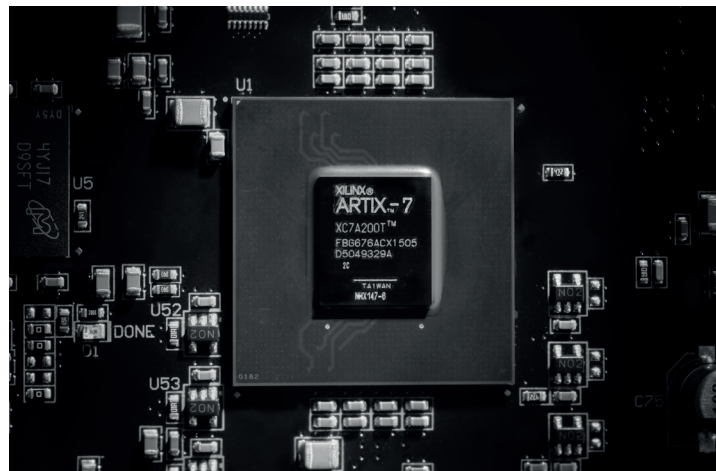
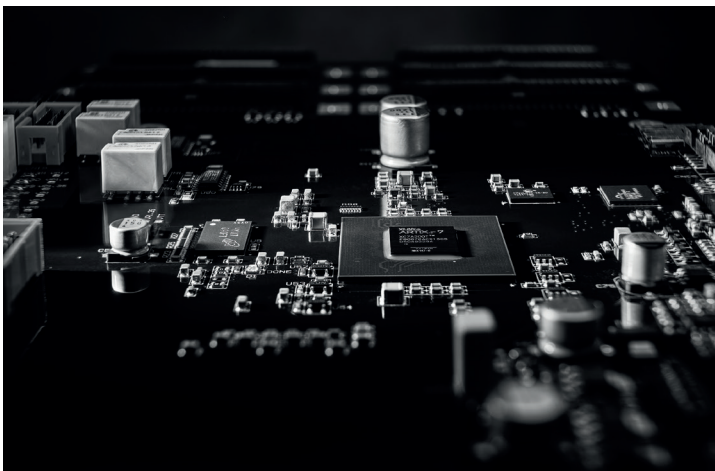
Met de dCS Bartók is het precies andersom. Ik zag zelfs een exemplaar op marktplaats die nog meer geld moest opleveren dan hij oorspronkelijk had gekost. Het is de schaarste die de prijs heeft opgedreven. Maar ook het nieuwe model is intussen, zoals alles, duurder geworden. De dCS Bartók 2.0 is in twee versies beschikbaar: met ingebouwde hoofdtelefoonversterker en zonder. En dan heb je ook nog de keuze tussen twee kleuren: zilver of zwart.

De versie zonder hoofdtelefoonversterker kost nu € 19.900. Met de ingebouwde hoofdtelefoonversterker komt daar nog een keer 5.000 euro bij. En dan te bedenken dat dit eigenlijk een soort instapmodel is. Neem bijvoorbeeld de dCS Vivaldi, waarvan de nieuwe APEX DAC al meer dan € 40.000 kost. Als componist Bela Bartók ooit had geweten dat zijn naam aan een instapper zou worden verbonden...

Maar eigenlijk is het wel toepasselijk, de componist was een vooruitstrevend modernist met soms complexe composities. De dCS Bartók is dit in feite ook. Alsof dCS de 30 jaar ervaring van DA-conversie als basis gebruikt, maar deze techniek tevens blijft ontwikkelen en verbeteren, zich aan alle huidige en toekomstige standaarden en mogelijkheden weet te meten en daarin weer nieuwe standaarden weet te zetten.

Mappers

Zo komen we bij de introductie van firmware 2.0 die de dCS Mapper weet te introduceren. Eerst ontwikkeld voor de duurdere Vivaldi- en Rossini-lijn en nu dan ook (gratis) beschikbaar voor eigenaren van een dCS Bartók (en natuurlijk voor wie er eentje wil aanschaffen). Voor dCS is deze toevoeging zo bepalend, dat ze het apparaat meteen maar hebben omgedoopt tot dCS Bartók 2.0. Maar wat een Mapper

precies doet, is eigenlijk een beetje gissen. dCS laat hier niet meer over kwijt dan dat het mapping-algoritme bepaalt op welke manier data aan de Ring DAC worden gepresenteerd. Voor degenen die voor het eerst lezen over een dCS DA-converter, dCS

heeft een eigen technologie ontwikkeld voor het omzetten van een digitaal signaal in een analog signaal, de Ring DAC. Het is een combinatie van software en hardware met als basis een programmeerbare FPGA, waar andere fabrikanten een DAC-chip

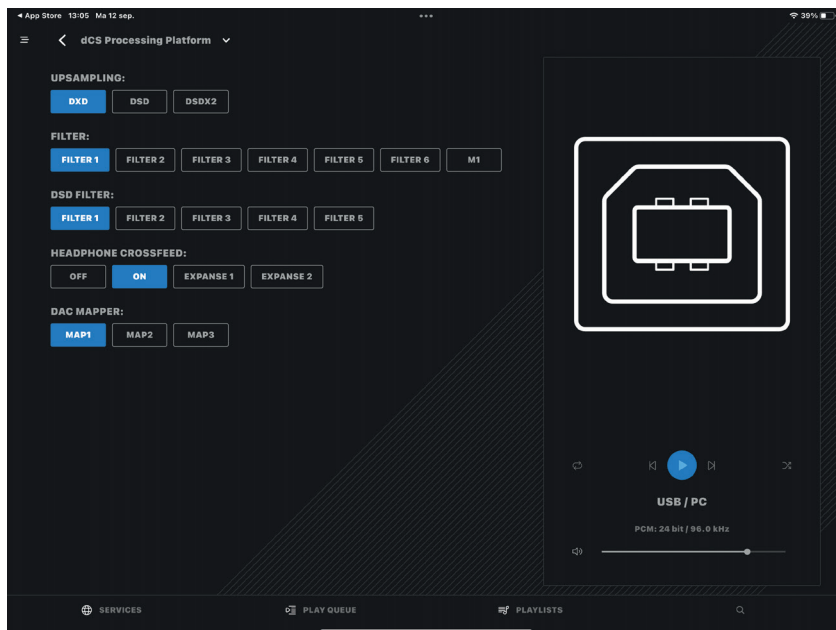
gebruiken. Je moet het zien als een schakelbord waar met een enorme snelheid schakelaars aan en uit worden gezet die zo iedere component dezelfde hoeveelheid stroom afleveren. Dit schakelproces wordt in de FPGA geregeld middels een speciaal mapping-algoritme. Ik heb het idee dat de nu geïntroduceerde mappers je wat meer controle over die processen geven. Maar of het nou specifiek voor de interne clock is of een frequentie waar oversampling een rol in speelt, dat blijft een mysterie.

Spannend

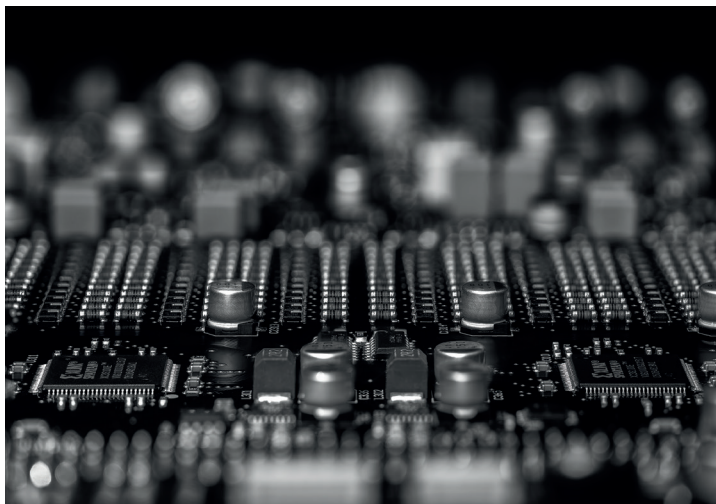
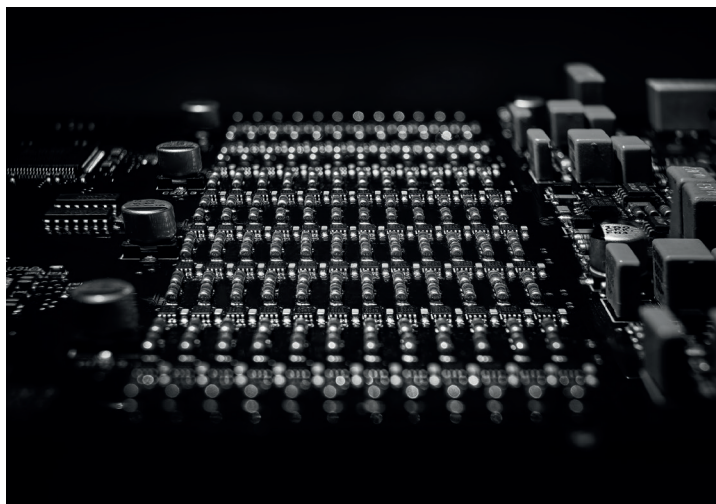
Wat ik wel weet is dat je de keuze krijgt uit drie mappers, waarbij MAP2, waarbij MAP 2, de mapper is die in de versie 1.0 dCS producten werd gebruikt. Deze classic mapper stuurt de ring DAC-kern aan met 2.822 of 3.07MHz. Mooie getalletjes die mij niets zeggen en als u het wel weet, hoor ik het graag. MAP1, de nieuwe basis-mapper die nu voortaan in alle dCS-producten zal worden gebruikt, doet hetzelfde, maar dan op 5.644 of 6.14 MHz. Voor de oplettende lezer, dit is inderdaad het dubbele van de oude standaard, maar dat is dan ook het enige dat nog zelf is uit te vogelen. Wanneer welke frequentie wordt gebruikt is me zelfs nog niet duidelijk. MAP 3 gebruikt overigens dezelfde frequenties als MAP 1, maar dan met een 'alternatief ontwerp'. Spannend.

Filters

Het kiezen tussen de verschillende mappers is vrij simpel te doen vanuit het audio menu, maar aangezien dit menu altijd weer verdwijnt na een paar seconden, geef ik de voorkeur aan de Mosaic app die voor iOS en Android beschikbaar is. Hier heb je namelijk een overzicht van alle filters en upsampling-mogelijkheden. Deze anti-aliasing filtersectie is één van de sterke punten die dCS zo interessant maakt. Het bepaalt het karakter van de DA-conversie, maar maakt het ook

mogelijk het karakter naar jouw smaak te bepalen. Om een idee te geven, filters 1 en 2 zijn steile filters, waarbij er geen aliasing bijgeluiden zijn waar te nemen. Dit is hoe de da-conversie eigenlijk moet plaatsvinden, in perfectie. Maar dat wil niet zeggen dat het in perfectie voor iedereen aangenaam klinkt. Zo zijn filter 3 en 4 iets milder, met een betere transientweergave, maar meer aliasing bijgeluiden. Filter 2 wordt dan ook vaak gebruikt bij klassieke muziek en filter 4 meer bij elektronische muziek. Aangezien de Bartók gebaseerd is op de techniek uit de Vivaldi, vinden we nog 2 extra filters die ook toepasbaar zijn bij hoge samplefrequenties, de filters 5 en 6. En niet te vergeten, het M1 filter voor MQA. Ik ben zelf geen liefhebber van MQA en de gebruikte filters in het proces maken vaker meer kapot dan me lief is. Maar als ik dan echt moet luisteren naar een opname in MQA, dan in ieder geval

met standje M1 op een dCS converter. De filters voor DSD zijn overigens ook voorzien van een extra vijfde filter, die te vergelijken is met filter 4 van de PCM filters: milder met een gelijkmatige faserespons. Klinkt erg fijn, moet ik zeggen. Nog iets nieuws in firmware 2.0: DSD128 upsampling. Zoals ik het begrijp krijgt de audio eerst met een PCM upsampling te maken, daarna DSD upsampling en wordt dan pas overgezet naar analoog. Die DSD-upsampling is nu naast DXD of DSD upsampling, ook in DSDX2 (DSD128) upsampling in te stellen. Dit zijn de instellingen die je vreemd genoeg als eerste in het menu kunt instellen. Als laatste in het menu heb je dan de 3 mappers.

De kunst van handwerk

Allemaal theoretisch nog aardig te behappen, maar hoe stel je dit nu in hemelsnaam goed in? Je zult toch maar een verkeerde filter hebben gekozen. Mijn advies, houd dit menu open en beluister ondertussen verschillende muziekbestanden die je goed kent en het liefst van alles door elkaar: van CD-kwaliteit (44.1 kHz 16 bit) tot hoge resoluties en ook DSD. Maar het liefste wel muziek die je het vaakst beluistert. Waarom een instelling maken voor keiharde Techno als je normaal alleen maar naar jazz luistert? Maar luister je gevarieerd, dan is het zeker aan te raden dit nu ook te doen. Het idee is namelijk om een algehele standaardinstelling te gaan maken. Het is ondoenlijk om per album handmatig een nieuwe instelling te selecteren (hoewel ik mensen ken die per muziekstijl hun voorkeur van bepaalde filters hebben, zoals ondergetekende). Het is een prachtige ontdekkingstocht, hoe langer je luistert en hoe vaker je in eenzelfde stuk muziek je filters, upsampling en mappers aanpast, des te beter je gaat ontdekken wat een bepaalde setting doet met muziek. De filters geven vaak een subtiel resultaat die bij de ene soort muziek beter werkt dan de andere, de mappers is een ander verhaal. Bij mij gaat deze nu standaard op MAP1, de nieuwe basissetting. Als je deze namelijk weer terugzet op de basissetting van de vorige firmware, nog te selecteren in MAP2, merk je hoeveel ruimte en diepte er bij MAP1 ontstaat. Ik zou hoogstens wat experimenteren met MAP3, die een alternatief biedt. Een verschil dat je echt moet ervaren. Zelfs als je niet op details probeert te letten, merk je dat een opname op eens een ander gevoel of effect op je kan hebben en

dat je van intiem naar afstandelijk kunt schakelen. Het geeft meteen ook aan dat een dCS Bartók 2.0 aanschaffen, aansluiten en niet meer naar omkijken, een gemiste kans is. Tuurlijk, dit apparaat is meer plug-n-play dan ooit, je sluit wat aan en geeft gelijk wat weer, maar je haalt er zoveel meer uit, door wat tijd voor de 'set it en forget it' instellingen te nemen.

Conclusie

Ik heb geprobeerd niet teveel van mijn enthousiasme voor deze converter te laten doorschemeren. Iets wat ik mooi vind, kan een ander totaal niet waarderen. Wat de één steriel vindt klinken, noemt de ander misschien eerlijk. Ik wil het dan houden op muzikaal. Ik gebruik zelf nog steeds een 15 jaar oude dCS 954 en dat geluid is te herkennen in de dCS Bartók 2.0, maar dan muzikaler. Ik heb de Bartók 3 jaar geleden al een keer eerder mogen testen en kan mij nog goed herinneren dat ik dit als nieuwe standaard bestempelde. Nu 3 jaar later in een nieuwe versie, lijkt die standaard op eens meer diepte en ruimte te hebben gekregen, nog meer muzikaliteit. Als ik naar verschillende converters luister en dan daarna hetzelfde beluister op de dCS Bartók 2.0, moet ik steeds een zucht van opluchting slaken, alsof mijn oren tot rust komen en het genieten kan beginnen.

Specificaties

product	dCS Bartók 2.0
Firmware	2.01
Kleur	zilver of zwart
ingangen	2 x AES, 2 x SPDIF, 1 x TOS, 2 x ethernet, USB
Uitgangen	2 x RCA, 2 x XLR
formaten	FLAC, WAV, AIFF, DSD/64, DSD/128, WMA, ALAC, MP3, AAC, OGG, MQA
Streaming	Tidal, Deezer, Qobuz, Roon, Spotify, Airplay, UPnP, Internet Radio
Afmetingen	444 mm x 430 mm x 115 mm
gewicht	16,7 kg
Prijs	€ 19.900 / € 25.000 met hoofdtelefoonversterker
website	www.dcsLtd.co.uk
Distributeur	www.moremusic.nl